

**T.C.
YARGITAY**

HUKUK GENEL KURULU

Esas No : 2017/258
Karar No : 2020/543 K.
Karar Tarihi : 08.07.2020

MAHKEMESİ: Ticaret Mahkemesi

1. Taraflar arasındaki “alacak” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Bakırköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine ilişkin kararın davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 15. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacı vekili 26.03.2013 tarihli dilekçesinde; davalının un değirmeni satın aldığını, yanlar arasında imzalanan sözleşmede ödemeleri hangi tarihte yapması gerektiğinin belirlendiğini, davalının ise sözleşme ile vadesi belli olan ödemeleri geciktirerek veya yapmayarak temerrüt faizi borcu altına girdiğini, satılan malların bedelinde kendi inisiyatifi ile sözleşmeye aykırı olarak kesinti yaptığını, yanlar arasında 25.07.2003 tarihli ek protokol yapılarak müvekkilinin yükümlülüklerini yerine getirmesi durumunda davalının 39.000 Dolar ödeyeceğine dair 25.07.2003 düzenleme tarihli bono verdiğini, müvekkilinin yükümlülüklerini yerine getirdiğini ancak davalının bakiye borcunu ödemediğini ileri sürerek, vadesinde ödenmeyen borçların temerrüt faizinin tespiti ve hüküm altına alınmasını, ek sözleşme ve bono ile taahhüt edilip bakiye kalan alacağının faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı:

5. Davalı vekili 09.07.2013 tarihli dilekçesinde; davacı şirketin toplam 168.413 Dolar karşılığı 6 adet fatura düzenleyip gönderdiğini, müvekkili şirketin ise 157.000 Dolar ödeme yaptığını ayrıca davacı şirket adına 9.155 Dolar harcama yapıldığını, bu miktarın düşülmesi ile davacının 159.258 Dolar alacağı kaldığını, müvekkili şirket tarafından ödenen 157.000 Dolar düşüldüğünde, davacının 2.258 Dolar alacağı kaldığını ve bu miktarı kabul ettiklerini, müvekkili şirket tarafından verilen bononun arkasında sözleşmenin teminatı olarak düzenlendiğinin yazılı olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

İlk Derece Mahkemesi Kararı:

6. Bakırköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin 11.09.2013 tarihli ve 2013/323 E., 2013/404 K. sayılı kararı ile; davanın kısmi dava olduğu ve fazlaya dair haklar saklı kalmak üzere 50.000TL harca esas değer göstermek suretiyle açıldığı, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 109/2. maddesinde, talep konusunun miktarı taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmayacağına düzenlendiği, alacağın niteliği itibariyle bölünebilmesi mümkün olsa bile miktarı taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmayacağı, bu hususun dava şartı niteliğinde olduğu, somut uyuşmazlıkta, davalının sözleşme, ek sözleşme ve bono ile taahhüt edip ödemediği alacağın ve faizlerinin tespiti ile hüküm altına alınmasının istendiği, bu durumda davacının dava konusu yaptığı alacağın açıkça belirlenebilir nitelikte olduğu, davacı vekiline bu dava şartı eksikliğini gidermesi için tensip ara kararı ile gerekli ihtarın yapıldığı ancak eksikliğin giderilmediği gerekçesiyle davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

7. Bakırköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

8. Yargıtay 15. Hukuk Dairesince 25.03.2014 tarihli ve 2014/1225 E., 2014/2057 K. sayılı kararı ile;

"Kısmi dava açılabilmesi için, talep konusunun niteliği itibariyle bölünebilir olması, miktarın taraflar arasında tartışmalı bulunması veya açıkça belirli olmaması gerektiği, somut olayda davalı şirketin cevap dilekçesinde, davacının 159.258Dolar bakiye alacağına karşılık ödenen toplam 157.000Dolar mahsup edildiğinde 2.258Dolar alacağı bulunduğunu belirterek davanın reddini istediği, cevap dilekçesinden anlaşıldığı üzere davacı alacağının yanlar arasında tartışmalı hale geldiği, davacının hak ettiği iş bedelinin ancak bilirkişi incelemesi sonucu ortaya çıkacağı, yerinde olmayan gerekçelerle davanın usulden reddine karar verilmesinin doğru olmadığı" gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

Direnme Kararı:

9. Bakırköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin 17.03.2015 tarihli ve 2014/1362 E., 2015/227 K. sayılı kararı ile; somut olayda kısmi dava açılmasının ilk koşulu olan "bölünebilirlik" koşulunun olduğu ancak talep konusunun miktarının "açıkça belirli değildir" demenin mümkün olmadığı, davacının dava tarihi itibariyle alacağının miktarını tam ve kesin olarak belirleyebilecek durumda olduğu, "talep konusunun miktarının taraflar arasında tartışmalı" olmasının tek başına kısmi dava açılmasına yeterli olmadığı, talep konusunun miktarının taraflar arasında tartışmalı olmakla birlikte açıkça belli olmaması da gerektiği, davacının eksik işleri tamamlayarak tüm edimlerini yerine getirdiğini bildirerek kararlaştırılan 39.000Dolar alacağın ödemesini gönderdiği ihtar ile istediği, buna karşın davalının zamanaşımına uğradığı cevabını verdiği, davacının da bunun üzerine işbu kısmi davayı açtığı, davacı vekilinin dava dilekçesindeki anlatımı ile açıkça teminat olarak verilen bono alacağını istediği, bu durum karşısında artık davacının davalıdan olan alacağının miktarının "açıkça belli" olduğu gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

10. Direnme kararı süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

11. Somut olayda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) mülga 109/2. maddesi dikkate alındığında kısmi dava koşullarının mevcut olup olmadığı, burada varılacak sonuca

göre mahkemece dava şartı yokluğu nedeniyle verilen kararın yerinde olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

12. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle “belirsiz alacak davası” ve “kısmi dava”ya ilişkin açıklama yapılmasında yarar vardır.

13. 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun (HMK)’nın 107. maddesiyle mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nda (HUMK) yer almayan yeni bir dava türü olarak belirsiz alacak davası kabul edilmiştir.

14. 6100 sayılı Kanun’un 107. maddesinde yer alan;

"1-Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.

2-Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir.

3-Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilirdiği hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir." şeklindeki hüküm ile belirsiz alacak davası düzenlenmiştir.

15. Davanın belirsiz alacak davası türünde açılabilmesi için, davanın açıldığı tarih itibariyle uyuşmazlığa konu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak davacı tarafça belirlenememesi gereklidir. Belirleyememe hâli, davacının gerekli dikkat ve özeni göstermesine rağmen, miktar veya değer belirlenmesinin kendisinden gerçekten beklenilmemesi durumuna ya da objektif olarak imkânsızlığa dayanmalıdır.

16. Bu kriterler, davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin;

1-Davacının kendisinden beklenememesi,

2-Bunun olanaksız olması,

3-Açıkça karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı ve değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olması olarak belirtilmektedir.

17. Alacağın yalnızca bir bölümü için açılan davaya ise kısmi dava denir. Bir davanın kısmi dava olarak nitelendirilebilmesi için, alacağın tümünün aynı hukuki ilişkiden doğmuş olması ve alacağın şimdilik belirli bir kesiminin dava edilmesi gerekir. Diğer bir söyleyişle, bir alacak hakkında daha fazla bir miktar için tam dava açma imkânı bulunmasına rağmen, alacağın bir kesimi için açılan davaya kısmi dava denir.

18. Kısmi dava açılabilmesi için talep konusunun bölünebilir olması gerekli olup, açılan davanın kısmi dava olduğunun dava dilekçesinde açıkça yazılması gerekmez. Dava dilekçesindeki açıklamalardan davacının alacağının daha fazla olduğu anlaşılıyor ve istem bölümünde "fazlaya ilişkin haklarını saklı tutması" ya da “alacağın şimdilik şu kadarını dava ediyorum” şeklinde bir ifadeye yer verilmiş ise, bu husus, davanın kısmi dava olarak kabulü için yeterli sayılmaktadır (Pekcanitez, H.: Medeni Usul Hukuku, C.II, 15. baskı, İstanbul 2017, s.1000).

19. Mülga 1086 sayılı HUMK'da açıkça kısmi dava düzenlenmediği hâlde, söz konusu Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde de kısmi dava açılması mümkün bulunmaktaydı. Çünkü, alacak hakkının bir bölümünün dava edilip geriye kalan kısmının ikinci bir dava ile istenmesini engelleyen bir hüküm bulunmamaktaydı.

20. Kısmi dava, 6100 sayılı HMK'nın 109. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında; talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmının da dava yoluyla ileri sürülebileceği hükme bağlanmıştır. İkinci fıkrasında ise, talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmayacağı belirtilmiştir. Ancak 6100 sayılı HMK'nın 109. maddesinin ikinci fıkrası 01.04.2015 tarihli ve 6444 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından artık talep konusunun taraflar arasında tartışmasız veya belirli olması hâlinde de kısmi dava açılması mümkün hâle gelmiştir. Nitekim aynı ilkeler, Hukuk Genel Kurulunun 16.05.2019 tarihli ve 2016/22-1166 E., 2019/576 K., sayılı kararında da benimsenmiştir.

21. Bu ilke ve açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; yanlar arasında un değirmeni imalatı ve satışına dair 12.03.2003 tarihli sözleşme ve bu sözleşmenin teminatı olarak düzenlenen 25.07.2003 tarihli ek sözleşme uyarınca müvekkilinin sözleşme gereği edimini yerine getirdiği hâlde davalı iş sahibi tarafından bakiye iş bedelinin ödenmediğini ileri sürerek, fazlaya ilişkin haklarını saklı tutmak sureti ile dava değerini 50.000TL belirterek, vadesinde ödenmeyen borçların temerrüt faizinin tespiti ve hüküm altına alınmasını, ek sözleşme ve bono ile taahhüt edilip bakiye kalan alacağının faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiş, davasını belirsiz alacak davası olarak nitelendirmiştir.

22. Davacı vekili tarafından sunulan dava dilekçesinde açıklanan olaylar ve talepler dikkate alındığında, davacının dava tarihi itibarıyla alacağını tam ve kesin olarak belirleyebilecek durumda olduğu anlaşılmaktadır.

23. Davacı vekilince, dava dilekçesinin başlık kısmında her ne kadar davanın belirsiz alacak davası olduğu belirtilmiş ise de mahkemece kısmi dava olarak nitelendirilme yapılması yerindedir. Kaldı ki yerel mahkeme ile Özel Daire arasında, eldeki davanın kısmi dava olduğu noktasında uyuşmazlık bulunmamaktadır.

24. Alacağın tartışmasız veya belirli olması hâlinde kısmi dava açılmayacağına ilişkin 6100 sayılı HMK'nın 109/2. maddesinin yürürlükten kaldırılmış olmasından dolayı belirli alacaklar için de artık kısmi dava açılması mümkün hâle gelmiştir. O hâlde, usule ilişkin değişikliklerin derhal uygulanacağı gözetilerek mahkemece dava reddedilmeyerek işin esası hakkında karar verilmelidir.

25. Açıklanan bu değişik gerekçe ile direnme kararının bozulması gerekmiştir.

IV. SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının yukarıda açıklanan değişik gerekçe ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Aynı Kanun'un 440. maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren on beş gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 08.07.2020 tarihinde oy birliği ile karar verildi.